

Het simplisme-monster

Claudy Takken •

Al vele overleggen en gesprekken hebben er plaatsgevonden, met ouders, intern met collega's, met de verwijzer en met de overige hulpverlening. In iedere denkbare setting zijn er vele uren verstreken en zijn er heel wat kopjes koffie en thee verschonken. Dit nog los van de momenten dat ieder in eigen gedachten de gesprekken elders voortzet. Allen zijn betrokken, voelen zich op eigen wijze verantwoordelijk, maar ondanks alle inspanningen nemen de zorgen rondom dit gezin niet af. Sterker nog, de zorgen nemen meer en meer toe.

Vanmiddag komen we weer samen, dit keer zullen alle betrokkenen inclusief ouders aansluiten. Ik sta te wachten bij het koffiezetapparaat als ik nadenk over het gesprek dat over een paar uur op de agenda's staat. Het was zoals gebruikelijk weer een kriem om het gesprek in te plannen. Ik voel een onrust in mij opkomen, een tinteling op mijn huid, mijn hartslag lijkt wat te versnellen en ik krijg het warmer. Ik bespeur een zekere irritatie ... Als ik er even bij stilsta, realiseer ik mij waar deze onrust vandaan komt. Vanuit de voorspellende gedachte in welke cirkels we over enkele uren weer samen terechtkomen. Ik voel de weerstand hiertegen opkomen.

Terwijl ik terugloop met mijn kopje koffie vraag ik mij af wat er toch met ons allen gebeurt in deze complexe situatie. Hoe het herhaaldelijk schuurt tussen de professionals. Hoe we verder dreigen vast te draaien in de zoektocht naar passende antwoorden. Hoe wij systemisch 'willen of denken te' kijken, maar steeds vaker geneigd zijn om in ons verkennen en afwegen de werkruimte te

-
- Gezinsbehandelaar (I.A.G.), systeemtherapeut i.o., werkzaam bij De Mutsaersstichting; een organisatie die specialistische zorg en behandeling aan kinderen, jongeren en hun gezinnen biedt vanuit een unieke combinatie van jeugd-GGZ, jeugdzorg en zorg en onderwijs.
E-mail: Ctakken@mutsaersstichting.nl

verkleinen naar die ene verklaring, die ene relatie en die ene gebeurtenis. Wat verleidt ons toch tot dit eenzijdige en smalle kijken? Wat is die zuigende kracht die het denken zo dreigt vast te zetten? En dan ineens voel ik zijn aanwezigheid. Eerst is het beeld nog wat onduidelijk, zie ik alleen zijn contouren, maar naarmate ik mij scherp focus op zijn invloeden wordt zijn gedaante duidelijk zichtbaar.

Daar staat hij dan, het monster dat ons allen verleidt om simplistische denkpaden te bewandelen. Het monster dat wakker wordt en zijn ogen openspert bij toenemende onveiligheid en spanningen. Het monster dat op verre afstand ruikt wanneer de onmacht wordt ervaren en steeds verder oploopt. Het monster dat zelfgenoegzaam lacht als deze gevoelens van urgentie zich vertalen in onderlinge onvrede. Het simplisme-monster.

Van zinnen als ‘er moet nu toch echt iets gebeuren’, ‘ik ben er helemaal klaar mee’ en ‘in het belang van de kinderen’ smult hij, het is als brandstof voor hem.

Het simplisme-monster is gekleed in een op maat gemaakt pak en draagt een lekker luchtje. Hij heeft zijn haren keurig gekamd, nagels netjes gevild en zijn tanden gepoetst totdat ze blonken. Zijn stem is als een wolf in schaapskleren, hij klinkt betrokken en zorgvuldig, maar de uitwerking als hij binnenkomt is zeer destructief. Hij prent het idee in dat alles oplosbaar is, als er maar de juiste hulpverlening wordt ingezet en iedereen bereidwillig genoeg is.

Alles is al gedaan, naast diagnostiek is er ouderbegeleiding ingezet en een gezinsdiagnostisch onderzoek afgenomen: de box ‘systeemgericht’ werken kan worden afgevinkt. Hij dramt verder door en prent ons in dat deze ouders eindelijk moeten gaan begrijpen hoe belangrijk dit alles voor deze kinderen is, iemand moet het hen nog maar eens duidelijk maken. Hij slaat de verhalen plat en overtuigt ieder dat opschalen en normeren uiteindelijk de enige optie is. En zodra betrokkenen kritisch zijn op deze basale manier van denken wordt de deskundigheid en daadkracht in twijfel getrokken. *Ieder moet wel in het belang van de kinderen blijven denken, jij snapt toch ook dat dit niet goed is voor kinderen?* Hij maakt dat de rijkheid aan verhalen en vele beïnvloedingen uit het zicht verdwijnen. Stuur aan op het idee dat er een eenzijdige oplossing denkbaar is voor de complexe problematiek. Hij is een meester in het verantwoordelijk houden van een persoon, soms iemand uit het werkveld, vaker de ouders. Hij

stelt ieder gerust met de overtuiging dat meer inzet of meer hulpverlening een oplossing vormt. Als ouders maar eens anders deden. Hij heeft een blind geloof in de maakbare wereld en is daadkrachtig in het overbrengen van deze overtuiging.

Wat is hij geraffineerd. Klonk zijn stem maar wat meer boosaardig, een stem die zou overeenkomen met de dreiging die hij werkelijk vormt voor dit gezin, dan had ik deze onruststoker eerder herkend. Ik realiseer mij dat het simplisme-monster niet alleen mijn collega's en andere betrokkenen steeds meer in zijn greep heeft gehad, maar ook mij vaker dan gewild in deze destructieve denkwijze heeft gezogen. Het besef daalt in dat ook ik niet ongevoelig blijf voor hem. De weerstand die ik eerder voelde opkomen, neemt met dit besef verder toe. Een weerstand tegen een versmallende manier van kijken en werken. Ik wil recht blijven doen aan de complexiteit van de levensvraagstukken waar onze cliënten mee worstelen, met oog voor eigen veerkracht en hoopvolle perspectieven. Ik wil mijn systemisch kompas radicaal blijven vasthouden, met aandacht en ruimte voor rijke verhalen en gelaagdheid hierin. Het systemisch kompas als een antigif tegen het versimpeld denken.

Als we enkele uren later samenzitten merk ik zijn aanwezigheid op. Het is een vreemde gewaarwording dat hij mij eerder is ontgaan, terwijl hij nu zo duidelijk voel- en zichtbaar is. Hij zet zijn klauwen nog wat steviger aan, zodra hij merkt dat ik hem in het vizier heb. Hij brengt wantrouwen en discussies de kamer binnen. En hoewel de pogingen om zijn grip vast te houden voelbaar zijn, lijken dit alleen wat wanhoopspogingen om in de kamer te blijven. Want het mooie is, dat nu ik het simplisme-monster 'zie' en weer stevige grond voel op mijn systemisch kompas, zijn kracht en invloed al merkbaar afneemt.